Institut für Indologie ... Universität zu Köln ex libris

स्थेमन् *m.* Firmness, stability, fixity, fixedness; द्राघीयांसः संहताः स्थेमभाजः Śi. 18. 33; न यत्र स्थेमानं दधुरतिभयभ्रान्तनयनाः Bv. 1. 32.

स्थेय *a.* [स्था-कर्मणि यत्] To be fixed or placed, to be settled or determined. **-यः** 1 A person chosen to settle a dispute (between two parties), an arbitrator, umpire, a judge; स्थेयाभ्यां गृध्रचक्राभ्यां वाचा संधिः कृतः क्षणात् H. 4. 1. -2 A domestic priest.

स्थेयस् *a.* (**-सी** *f.*) More firm, stronger; (compar. of स्थिर q. v.).

स्थेष्ठ *a.* Very firm, strongest; (superl. of स्थिर q. v.).

स्थैर्यम् [स्थिरस्य भावः ष्यञ्] 1 Firmness, stability, fixity, steadiness. -2 Continuance. -3 Firmness of mind, resolution, constancy; अमानित्वं ...... स्थैर्यमात्मविनिग्रहः Bg. 13. 7. -4 Patience. -5 Hardness, solidity. -6 Subduing the senses (जितेन्द्रियत्व); ततस्तस्य परिज्ञाय महास्थैर्यं महामुनेः Rām. 7. 30. 27. **-Comp. -ज** *a.* see स्थावर; मानुषाः स्थैर्यजाश्चैव पृथग्भोगा विशेषतः Mb. 13. 117. 18.

स्थोरिन् = स्थौरिन्.

स्थौणेयः, -स्थौणेयकः 1 A kind of perfume. -2 A carrot.

स्थौरम् 1 Firmness, strength, power. -2 A load sufficient for a horse or ass.

स्थौरिन् *m.* 1 A horse carrying burdens on his back, pack-horse. -2 A strong horse.

स्थौलक्ष्यम् Munificence, liberality; Ms. 7. 211.

स्थौल्यम् 1 Bigness, bulkiness, stoutness. -2 Dulness or density of intellect.

स्नवः Trickling, oozing, dripping.

स्नस् 1, 4 P. (स्नसति, स्नस्यति) 1 To inhabit. -2 To eject (as from the mouth), reject.

स्नसा A tendon, muscle.

स्ना 2 P. (स्नाति, स्नात) 1 To bathe, perform ablution; सस्नुः पयः पपुरनेनिजुरम्बराणि Śi. 5. 28; मृगतृष्णाम्भसि स्नातः. -2 To perform the ceremony of bathing at the time of leaving the house of one's spiritual preceptor. -3 To smear oneself with. *-Caus.* (स्नापयति-ते, स्नपयति-ते) 1 To cause to bathe, wet, moisten, sprinkle; (तोयैः) सतूर्यमेनां स्नपयाम्बभूवुः Ku. 7. 10; स्मितस्नपिताधरा Gīt. 12; U. 3. 23; Ki. 5. 44, 47; Śi. 2. 7; Me. 45. -2 To steep or soak in. -3 To weep for. *-Desid.* (सिस्नासति) To wish to bathe. -With अप to bathe after mourning. -नि to plunge deep into; *i. e.* to be perfect or thoroughly versed in; see निष्णात; कुतोऽपत्यस्नेहः कुटिलनयनिष्णातमनसाम् Māl. 2. 7.

स्नपन *a.* 1 Causing to bathe. -2 Used for bathing. **-नम्** 1 Sprinkling, washing. -2 Bathing, ablution; रेजे जनैः स्नपनसान्द्रतरार्द्रमूर्तिः Śi. 5. 57.

स्नपित *a.* Bathed, washed, sprinkled &c.

स्नयः 1 Bathing, ablution. -2 Lustration.

स्नात *p. p.* 1 Bathed, washed, purified by ablution; ततः शुक्लाम्बराः स्नातास्तरुणाः शतमष्ट च Mb. 7. 82. 8. -2 Versed in; मन्ये त्वां विषये वाचां स्नातमन्यत्र छान्दसात् Bhāg. 1. 4. 13. **-तः** 1 One whose course of holy study is over; वणिङ्मुनिनृपस्नाता निर्गम्यार्थान् प्रपेदिरे Bhāg. 10. 21. 49. -2 An initiated householder; cf. स्नातक. **-ता** =ऋतुस्नाता; तपसा द्योतितां स्नातां ददर्श भगवानृषिः Mb. 3. 97. 13.

स्नातकः 1 A Brāhmaṇa who has performed the ceremony of ablutiou which has to be performed on his finishing his first Āśrama (that of a Brahmachārin); राजस्नातकयोश्चैव स्नातको नृपमानभाक् Ms. 2. 139. -2 A Brāhmaṇa just returned from the house of his preceptor and become an initiated householder (गृहस्थ). -3 A Brāhmaṇa who is a *Bhikṣu* (beggar of alms) for any religious object; नवैतान् स्नातकान् विद्याद् ब्राह्मणान् धर्मभिक्षुकान् Ms. 11. 2. -4 Any man of the first three classes who is an initiated householder. **-Comp. -व्रतम्** the vows and duties of a स्नातक.

स्नात्रम् Bath, ablution.

स्नानम् [स्ना-भावे ल्युट्] 1 Bathing, washing, ablution, immersion in water; ततः प्रविशति स्नानोत्तीर्णः काश्यपः Ś. 4; न स्नानं न विलेपनं न कुसुमं नालंकृता मूर्धजाः (विभूषयन्ति पुरुषं) Bh. 2. 19. -2 Purification by bathing, any religious or ceremonial ablution. -3 The ceremony of bathing or anointing an idol. -4 Anything used in ablution. तोयक्रीडानिरतयुवतिस्नानतिक्तैर्मरुद्भिः Me. 35. -5 Cleansing, washing off. **-Comp. -अगारम्** a bath-room. **-कलशः, -कुम्भः** a jar containing lustral water. **-गृहम्** a bathroom; उत्थायावश्यकार्यार्थं ययौ स्नानगृहं नृपः Mb. 7. 82. 7. **-तीर्थम्** a sacred bathing place. **-तृणम्** Kuśa-grass. **-द्रोणी** a bathing tub. **-यात्रा** the festival held on the full-moon day in the month of Jyeṣṭha. **-वस्त्रम्** a bathing-garment; सकृत् किं पीडितं स्नानवस्त्रं मुञ्चेत् द्रुतं पयः H. 2. 104. **-विधिः** 1 the act of ablution. -2 the proper manner or rules of ablution. **-शाटी** bathing drawers.

स्नानीय *a.* [स्नानाय हितं छ] Fit or suitable for bathing or ablution, worn during bathing; स्नानीयवस्त्रक्रियया पत्त्रोर्णं वोपयुज्यते M. 5. 12. **-यम्** Water or any other article (such as unguents, perfumed powders &c.) proper for bathing; बलिक्रियावर्जितसैकतानि स्नानीयसंसर्गमनाप्नुवन्ति R. 16. 21.

स्नापकः A servant who bathes his master, or brings bathing-water for him; स्नापकाः काञ्चनैः कुम्भैः पूर्णैः समुपतस्थिरे Mb. 7. 82. 8.

स्नापनम् The act of causing to bathe, or attending a person while bathing; Ms. 2. 209.